

Фоміна Наталія Павлівна – викладач скрипки дитячої школи мистецтв с. Сад Сумського району, здобувач кафедри історії музики.

Йозеф Гайдн: від статусних присвячень до дружнього послання // Часопис... 2013. № 1 (18).

«Принц фіолового бузку» у прокоф'євських творах // Часопис... 2011. № 4 (33).

Шаповалова Людмила Володимирівна – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри інтерпретології та аналізу музики.

Гоголь містичний: літургичний вимір поезики М. В. Гоголя // Часопис... 2009. № 3 (4).

Щелкановцева Олена Михайлівна – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри оркестрових струнних інструментів.

Творчий шлях тривалістю в життя [Пам'яті Адольфа Лещинського] // Часопис...

УДК 78.07.072

Ірина Копоть

Музей Бориса Лятошинського (Житомир)

МУЗЕЙ БОРИСА ЛЯТОШИНСЬКОГО. МУЗИКОЗНАВЕЦЬ У ПРОВІНЦІЇ: ДІЯЛЬНІСТЬ ПО ЗАКІНЧЕННІ КОНСЕРВАТОРІЇ

Копоть І. С. Музей Бориса Лятошинського. Музикознавець у провінції: діяльність по закінченні консерваторії. Стаття містить аналіз діяльності музикознавця в умовах провінційного міста. Подаються приклади, що демонструють затребуваність професійної діяльності музикознавця (газети, радіо, музейні установи), попри розповсюджену думку, що музикознавець – це професія великих міст. Робиться висновок про необхідність самостійно створювати культурне середовище, в якому музикознавець зможе реалізувати себе як професіонал. Підкреслюється основоположна роль професійної освіти, отриманої на кафедрі історії музики Харківського інституту мистецтв ім. І. П. Котляревського протягом навчання (1975-1980 роки). Відзначається доцільність широкої профільної підготовки у виші для майбутньої професійної реалізації музикознавця, навіть за несприятливих умов провінційного міста.

Ключові слова: музикознавство, професійна освіта, провінційне місто, Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського, кафедра історії музики.

Копоть И. Е. Музей Бориса Лятошинского. Музыковед в провинции: деятельность после окончания консерватории. Статья содержит анализ деятельности музыковеда в условиях провинциального города. Приводятся примеры, которые демонстрируют востребованность профессиональной деятельности музыковеда (газеты, радио, музеи), вопреки распространенному мнению, что музыковед – профессия больших городов. Делается вывод о необходимости самостоятельно создавать культурную среду, в которой музыковед сможет реализовать себя как профессионал. Подчеркивается основополагающая роль профессионального образования, полученного на кафедре истории музыки Харьковского института искусств им. И. П. Котляревского (1975-1980 годы). Отмечается целесообразность широкой профильной подготовки в вузе для будущей профессиональной реализации музыковеда, даже в неблагоприятных условиях провинциального города.

Ключевые слова: музыковедение, профессиональное образование, провинциальный город, Харьковский национальный университет искусств им. И. П. Котляревского, кафедра истории музыки.

Kopot I. Y. Museum of Boris Lyatoshinsky. Musicologist in the Province: the Life after the Conservatory. Thirty-seven years have passed since the ceremonial awarding of diplomas for the graduation of the Kharkiv Institute of Arts, named after I. P. Kotlyarevsky I have felt myself as a full representative of my own, a rather rare, compared with others, profession. The destiny has developed in such a way that it was necessary to work in big, “conservative” cities, where the concert life was swirling, where there were sections of the Union of Composers, and where there were departments that led active scientific activity. Then the questions about how and what to do just did not arise – everything was organized and clear. The knowledge, which we had generously been granted by almatemer, made it possible to perform professional duties easily and pleasantly.

However, most of my life I had to work in my hometown, where I was born, as well as five generations of my ancestors, and therefore the feeling of “native land” and the duty to serve it revealed especially strongly. Zhytomyr, like all long-standing cities, has its own character, habits, unwritten rules. It is “conservative”, as Sergei Zhukov has said, a famous composer, a native of Zhytomyr, who now lives in Moscow. So, in order to work the way I was taught in the conservatory, I had to “find an approach to it”, which turned out to be very, very difficult.

It's not just the great change of generations has happened since the time that has passed since the graduation till today. Everything has changed substantially – the state, the society, the education, the values ...Only the profession remained unchanging – a favorite, deliberately chosen, acquired during the years of training by mentors, whose education and devotion to the point is still the “flashlight” that illuminates the path through the darkest nights of consideration, disappointment, search for the solutions. Now all this is much easier, because there is confidence in myself and in that what I do, and in my youth everything was different.

Our beloved teacher Galyna Oleksandrivna Tyumenyeva had said to us at the day of graduation in her foreword: “The city you are coming to work should feel that You have come.” Great words, wonderful edification. However, unfortunately, nobody waits for musicologists in the province.

There is no department of the theory or the history of music in any of the educational institutions of Zhytomyr. There is also no branch of the Union of Composers, because only one professional composer lives and works in the city... That’s why, I had to overcome the circumstances and find the slightest opportunities to remain a musicologist: in the 80’s and 90’s, with great desire, I could work as a journalist for newspapers and radio. In the 90s I had to co carry out exploration in the field of regional musicology. At the same time, the opportunities for international cooperation were opened, one of which was the activity of the chamber ensemble, which set itself the goal of finding, publishing and performing music written in the territory of the Great Volhynia. In addition, the favorite fuild of activity has begun the performing of the instrumental music that had been created for the Catholic church in the cathedral of St. Sophia in Zhytomyr.

The Interest to the national history is being embodied in the projects that I couldn’t even dream about before. For Zhytomyr, it was the opening of the Museum of Boris Mykolayovych Lyatoshytsky. For five years of its existence, it has become a real field of professional activity for musicologist. All the constituents of the profession are available: education, lectures, researches and publications.

The Department of Music History is seventy years old! I am just a little bit younger than it. From the hands of its teachers, I have received the best in the world profession. Five years of training have gone as one moment and have remained the brightest part in my life. Galyna Oleksandrivna Tyumenyeva, its founder and headmaster, personified the profession and impressed with intelligence and humanity. Maryna Romanivna Cherkashina-Gubarenko, who had been consulting us, entrants back in 1975, had said: “The most important thing is to know music well”.

One should agree, this is truly the most important thing and not just for the entrance exams. During all the years of my work I considered this formula to be the basis of the profession. Yuriy Leonidovych Shcherbinin sowed a grain of interest to the regional musical culture and it sprouted many years later, unexpectedly for me. I can’t remember the indifferent or ordinary teachers. All of them were personalities, it was interesting and curious on their lectures, every single one of them has left a trace in my memory and professional life. Particular attention should pay young people. I assert: during all the years of study there was not any “superfluous” subject. Everything we had studied was needed in the work, everything worked on the result - to be a musicologist even there, where, at first glance, there’s absolutely no conditions for that.

The age of a person and the age of a scientific institution is similar and not similar at the same time. I am summing up. The department is moving forward with the joint efforts of representatives of three generations of the scientists, the way it should be in a

real scientific school. Once Galyna Oleksandrivna said that she dreamed of a time when the department would combine wisdom and youth's ardor.

Key words: musicology, professional education, provincial city, Kharkiv National Kotlyarevski University of Arts, department of Music History

Тридцять сім років минуло відтоді, як після урочистого вручення дипломів про закінчення Харківського інституту мистецтв ім. І. П. Котляревського я відчула себе повноправним представником своєї, досить рідкісної, порівняно з іншими, професії. Доля склалася так, що працювати довелося й у великих, «консерваторських» містах, де вирувало концертне життя, існували відділення Спілки композиторів, працювали кафедри, які вели активну наукову діяльність. Тоді питань, що й як робити, просто не виникало – все було організовано та зрозуміло. Знання ж, якими нас щедро наділила alma mater, давали можливість виконувати професійні обов'язки легко й приємно.

Однак більшу частину життя довелося працювати в рідному місті, де народилася не тільки я, а й п'ять поколінь моїх предків, а тому й відчуття «рідної землі» та обов'язок служити їй проявлялися особливо сильно. Житомир – місто дивовижне. Не тому так кажу, що воно рідне. Тисячолітня історія, культурні традиції, створені представниками багатьох народів, що називали наше місто – столицю Великої Волині – батьківщиною, вимагало віддати сповна усе, чого навчилася, вмю, прагну... Однак рідний Житомир, як усі давні міста, має свій характер, звички, неписані правила. Він «консервативний», як висловився Сергій Жуков, відомий композитор, уродженець Житомира, тепер – москвич. Отже, аби працювати так, як навчили в консерваторії, треба було «знайти до нього підхід», що виявилось дуже й дуже непросто.

Під час «пристосування» довелося не один раз замислитися над сутністю та сенсом самої професії, способами реалізації в ній, шляхами досягнення своєї мети та суспільного призначення музикознавця. До того ж, за час, що минув від закінчення вишу до сьогодні, не просто відбулася зміна поколінь. Докорінно змінилося все – держава, суспільство, освіта, цінності... Незмінною залишилася лише професія – улюблена, свідомо обрана, здобута роками навчання у наставників, чия освіченість та відданість справі до цих пір є тим «ліхтариком», що освітлює шлях через найтемніші ночі роздумів, розчарувань, пошуків

рішення. Тепер усе це значно простіше, тому що з'явилася впевненість у собі та справі, а замолоду все було по-іншому...

Наша улюблена Галина Олександрівна Тюменєва в день випуску сказала нам у напутньому слові: «Місто, до якого Ви приїдете працювати, має відчувати, що приїхали *Ви*». Приїхала, точніше – повернулася після років навчання та мандрів («*Lehrerjahre und Wanderjahre*») до рідного Житомира. Щоб приступити до роботи в Житомирському педагогічному інституті треба було мати дозвіл-згоду Міністерства культури. Іду до Києва, прошу так зване «відкріплення». Чиновник видає його зі словами: «Якщо йдете в “освіту”, то нас можете більше не повертатися». Отакої... Наче батьківщину зрадила. Ніколи не забуду, як їхала в промерзлому автобусі назад в Житомир. Тоді просто боялася майбутнього і аж ніяк не передбачала, що це був початок боротьби за професію, за право залишитися музикознавцем та працювати за фахом. Що ж записано в моєму дипломі (до слова, з відзнакою)? Музикознавець, викладач. Що можу робити? Викладати можу. Навантаження в педагогічному інституті є. Наступного року має відкритися нова спеціальність «учитель початкових класів з додатковою спеціальністю музика». Тобто, половину своїх професійних обов'язків буду виконувати. Вже непогано. А власне музикознавцем працювати де? В провінції представників такої професії, на жаль, не чекають. Кафедри теорії чи історії музики немає в жодному з навчальних закладів Житомира. Відділення Спілки композиторів також немає, тому що в місті живе і працює ... один професійний композитор! Міських газет кілька, однак музичні матеріали вони можуть друкувати лише час від часу. Згадую Марину Романівну Черкашину-Губаренко, яка викладала у нас музичну критику, і сама є неперевершеним журналістом та публіцистом: «Якщо хочете навчитися добре писати, ідіть працювати в газету!». Іду не вагаючись. Отримую перше журналістське завдання написати рецензію на концерт Євгенія Блінова, відомого балалаечника, професора, ректора Уральської консерваторії. Мені сподобалося все – музика та її виконання, музикант, його уважне ставлення до кореспондента газети та прагнення допомогти виконати роботу. Відтоді анонси та рецензії на філармонійні концерти робила регулярно. Марина Романівна мала рацію – писати стало значно легше.

Не можу не згадати своїх наставників-газетярів. Михайло Клименко, Михайло Сич, Валентин Грабовський, Ігор Ліберда – відомі українські поети-лірики. Всі вони особисто знали, добре пам'ятали та шанували Миколу Хомичевського (Бориса Тена), який вів просвітницьку роботу в газеті багато років поспіль. Може саме тому не заперечували проти матеріалів, що були присвячені музиці та музикантам. Відчуття слова, властиве митцям, вони переносили на повсякденну роботу в газеті. Не залишали без уваги й мої неадаптованості, не тільки виправляючи, а й дотепно коментуючи їх. Так працювала, набираючись досвіду, поки не змінився склад редакції. Нові журналісти не вважали академічну музику справою, важливою для суспільства, й запропонували писати про те, «що цікавить людей». «Про що ж? – запитала я». «Про “Торную лаванду”», до прикладу», – почула у відповідь. Однак виконувати «соціальне замовлення» невибагливого смаку не хотілося. На той час роботу в газеті я вважала справою завершеною. Довелося шукати іншої. Нею стала радіопередача «Музика і ти», яку започаткувала журналістка обласного радіо Надія Петрина – «радіо-Надя», як її називали колеги. Це був новий етап журналістської діяльності, адже необхідно було не тільки писати, а й озвучувати написане. До того ж, добирати до кожної передачі «живу музику» у «живому виконанні». За тогочасними правилами, залучати до місцевих радіопередач можна було лише «місцевих героїв», тобто житомирських музикантів. Тоді перед мікрофоном виступили хор Житомирського музичного училища під орудою Олександра Вацека, який невдовзі створить хорову капелу «Орея» і зробить її відомою на весь світ. Гурт «Древляни» вперше приїде на запис з селища Лугіни, де мешкали його музиканти. Тепер це філармонійний колектив, а його керівник – Юрій Градовський – народний артист України. В радіостудії звучали різні музичні інструменти – гітара, бандура, баян, скрипка, рояль. Передачу слухала молодь, студенти писали листи до редакції. З Надією Петриною ми спілкуємося й досі. Вона любить музику, продовжує створювати цікаві радіопередачі і завжди підтримує музикантів.

Настали 90-ті. Журналістам було не до музики. Я їх розуміла. Адже мені самій зарплатню за півроку в музичному училищі видали ... шлякблоками. Тепер, заходячи до флігеля, який побудований саме з них,

з гордістю згадую, що це – моя зарплатня викладача музично-теоретичних дисциплін.

Однак минає все. Минуло й лихоліття. Культурний простір поступово набував зрозумілих обрисів, хоча виявився зовсім несхожим не те, до чого ми звикли раніше. Знову, як у перші роки після закінчення консерваторії, доводилося шукати «музикознавчу нішу». І знову з'явилося відчуття абсолютної непотрібності суто музикознавчих професійних вмінь, хоча пропонувала їх вже як кандидат мистецтвознавства – 1996 року захистила дисертацію.

Однак Житомир – місто неповторне. Однією з рис цієї неповторності є добре налагоджена краєзнавча діяльність. Метр житомирського краєзнавства, президент Товариства дослідників Волині, перший голова Житомирської обласної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців, редактор наукових видань, доктор географічних наук, професор Микола Юхимович Костриця, зустрівши мене одного разу, сказав: «Ви – кандидат наук, значить маєте бути краєзнавцем!». Дійсно, краєзнавством я ще не займалася і навіть не досить чітко уявляла собі, що маю робити. Однак Микола Юхимович вмів не тільки сам працювати не складаючи рук, він знав, як зацікавити таких «неофітів», як я. Перші його завдання були чіткими та зрозумілими. Найголовніше ж – музикознавчими! Отак, начебто сама собою, сформувалася тема подальшої професійної діяльності – «Музика Великої Волині». Дивовижним чином з'єдналися в спільному проблемному полі академічна історія музики та регіональне музикознавство, яке дедалі більше ставало для мене визначником професійності музикознавчих досліджень як таких. Майже століття вітчизняне музикознавство обходилося без музичної культури провінції, вважаючи дослідження її історії «мелкотемьем». Однак тільки цілісність і повнота вивчення вітчизняної музичної культури гарантує достовірність висновків будь-якого музикознавчого дослідження. Виключення з наукового обігу «дрібних» питань призводить до викривлення кінцевого результату. Складався власний план наукової роботи з ієрархічною структурою тематики: від створення наукових біографій, що ґрунтуються на документальних матеріалах, до введення отриманих результатів до європейської культурної спадщини.

В березні 1989 року в Житомирі була утворена перша польська громадська організація в Житомирській області – Житомирське обласне відділення культуро-освітнього товариства ім. Ярослава Домбровського. Першим головою Товариства було обрано Валентина Грабовського, якого я знала ще з часів роботи в газеті. Розгорнута ним діяльність була надзвичайно широкою. Відомий поет, енциклопедично ерудований науковець, прекрасний організатор, Валентин Грабовський почав справу відродження польської культури на Житомирщині. За його ініціативи було створено польські фольклорні колективи, почалися відновлювані роботи на Польському цвинтарі, поверталися з небуття імена діячів польської культури. Звичайно, до цієї діяльності я долучилася із захватом. Відкрилися й можливості міжнародної співпраці, публікацій, з'явилися нові форми роботи. З легкої руки пані Ельвіри Гілевич, нині секретаря Міжнародного товариства польської музики ім. І. Я. Падеревського, сформувався новий музичний колектив – камерний ансамбль, який згодом узяв ім'я видатного волинянина, основоположника польської симфонічної та камерної музики Ігнація Фелікса Добжинського. За п'ятнадцять років існування колектив зіграв сотні концертів в Україні й Польщі, поставивши собі за мету, перш за все, виконувати музику, написану на Волині. Цього року має побачити світ шостий зошит серії «Музична скарбниця Волині». В ньому друкуються несправедливо забуті твори композиторів Великої Волині – від Казимира Любомирського до Михайла Скорульського.

Особлива сторінка діяльності музикантів камерного ансамблю ім. І. Ф. Добжинського – відродження звучання живої музики в католицькому костьолі. Духовна музика в репертуарі колективу нараховує кілька сотень творів, дозволяє утворювати різноманітні варіанти виконавських складів, надзвичайно різноманітна за емоційним змістом. Відкривши цю сферу музикування, музиканти забезпечили собі радість пізнання нового на все творче життя. В цьому колективі я змогла повною мірою відчутти, що практична діяльність музикознавця включає в себе не тільки вміння працювати в писемних та усних жанрах. Не менш важливим є вміння виконувати музику, перевіряючи аналітичні етюди живим звучанням музичних творів. Доземний уклін Вірі Іванівні Приходько – моєму викладачу фортепіано! Скільки разів я згадувала

її уроки, скільки порад застосувала в професійній діяльності, скільки творів з консерваторського репертуару зіграла в концертах колективу! Віра Іванівна пішла з життя дуже рано. Шкода, що не встигла подякувати їй з дорослим розумінням важливості того, що вона зробила для студентки-теоретика і що по-справжньому я оцінила тільки з роками. 2013 року камерний ансамбль імені Ігнація Фелікса Добжинського здобув почесне звання «Заслужений колектив польської культури» і продовжує діяльність. В головному римо-католицькому храмі Житомира – кафедральному костьолі Святої Софії вже багато років після недільних мес ансамбль виконує музику, створену для храму, відповідно до григоріанського календаря. Житомирський костьол Святої Софії є кафедральним костьолом Києво-Житомирської дієцезії (разом із костьолом Святого Олександра в Києві). Архітектурна пам'ятка XVIII століття, наш величний храм зберіг не тільки архітектурні риси бароко та пізнього Ренесансу, а й чудову акустику, яка дозволяє виконувати ансамблеву музику по-справжньому «живим» звуком без застосування апаратури. В жодному концертному залі музика доби бароко не прозвучить так, як вона звучить в храмі. І справа не тільки в акустиці. Храмовий простір, ікони, драматургія меси створює синтез, в якому музика посідає належне їй «од віку» місце і розкриває той прихований в її глибинах зміст, який попросту не може виявити себе в концертному виконанні. «Географія» костьолів, в яких грав колектив, дуже широка – від старовинних, зовсім маленьких, дерев'яних, що традиційно будуються в Польщі край доріг, аби туди міг зайти кожен, до величезних сучасних, розрахованих на тисячі вірних, що одночасно з'єднуються в спільній молитві, яку підтримує музика. Особливо цінним є те, що в колектив щороку приходять молоді люди, студенти музичних навчальних закладів, зокрема й Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського. Не можу не згадати добрим словом альтисток Марію Мартиненко та Маргариту Соляник, гітаристів Сергія Горкушу та Олександра Вербаховського, флейтисток Олену Кожушко та Олену Ігнатюк, скрипальку Катерину Хоменко. Молоді музиканти приїздять до Житомира літом і зимою, під час канікул, проводять спільні репетиції, беруть участь у майстер-класах з релігійної камерної музики, що їх регулярно проводять в Житомирі відомі польські композитори Павел

Бембенек та Хуберт Ковальські. Це вже традиція колективу. Ще одна – наукова діяльність його учасників. Особливий репертуар та художні враження, здобуті в процесі опанування маловідомої камерної музики, спонукають до теоретичного роздумів. Так з’являються теми наукових робіт – від бакалаврських до дисертаційних. Для мене ж виконання музики в костьолі з такою давньою історією стало поштовхом для ще однієї краєзнавчої розвідки – дослідження архівних документів щодо репресій проти органістів та священників в ХХ столітті. «Традиція – це передача вогню, а не поклоніння попелу», – сказав Густав Малер. Одна справа просто грати в костьолі, інша – грати, відчуваючи дух та традиції своїх попередників. Серед органістів кафедрального костьолу був зокрема Кароль Ясенецький, випускник Празької консерваторії – один з сотень безневинно замучених у 1937-38 роках священників та органістів католицьких храмів Волині.

Спостерігаючи за зміною загальної культурної ситуації в Україні, не думала, що знову зможу працювати журналістом-музикознавцем в газеті. Однак заради «історичної справедливості» мушу сказати, що в Житомирі була ще одна спроба створити культурне поле і трибуну для музичної критики. Його створила Людмила Михайлівна Єршова, яка очолила в Житомирі громадську організацію «До ладу» та стала головним редактором інформаційно-аналітичного видання з такою самою назвою. На його шпальтах регулярно друкувалися матеріали з історії музики Великої Волині, аналітичні огляди, анонси філармонійних концертів. Ця громадська організація сприяла проведенню в Житомирі п’яти міжнародних фестивалів сучасної академічної музики «Житомирська музична весна ім. Олександра Стецюка», які збирали в нашому місті музикантів світового рівня. Ініціатором проекту був Сергій Жуков, випускник Житомирської музичної школи та Житомирського музичного училища ім. В. С. Косенка. Протягом п’яти років Сергій Жуков та його друзі, без перебільшення, героїчно долали упередженість та консервативність житомирських музикантів, які не приховували своєї неприязні до сучасної академічної музики та фестивальних концертів. Не говорила б сьогодні про справи «давно минулих днів», якби не дивовижна «зміна віх», яку спостерігаю сьогодні. Ставлення до сучасної музики через чотири роки після закінчення фестивальних проектів змінилося

кардинально. Якщо раніше доводилося шукати, умовляти та переконувати музикантів хоча б спробувати зіграти сучасний музичний твір, то останнім часом в Житомирі достатньо виконавців, які вміють і – найголовніше – прагнуть грати музику сучасних композиторів. А це означає, що тодішні титанічні зусилля, хоча й з запізненням, але дали свої плоди. Зростає виконавський рівень, приходить розуміння необхідності музикознавчої діяльності, яка сьогодні набуває цілком адекватних форм. Одна з яких – музей музичної культури.

Сучасна дійсність сповнена протиріч та несподіванок. З одного боку, тільки лінивий не висловлює нарікань на зниження рівня сучасної культури, з іншого – інтерес до національної історії втілюється в проекти, про які раніше навіть не мріялося. Для Житомира це було відкриття Музею Бориса Миколайовича Лятошинського. Родинний будинок Лятошинських по вулиці Гоголівській було знищено в 80-ті. З того часу ідея створення музею вважалася нереальною, адже не стало головного меморіального приміщення. Однак, якщо «ти дуже хочеш, то навіть всесвіт піде тобі назустріч». Директор Житомирської музичної школи № 1 ім. Б. М. Лятошинського В. Д. Чудовська дуже хотіла відкрити музей і зробила це. Разом з втіленням її мрії, справдилася й моя. Тридцять років роботи в рідному місті були роками боротьби за професію музикознавця, доланням консерватизму та небажання змін та активності. Здавалося б, це була боротьба з «вітряками». І раптом... музей, з експозицією, фондами, планомірною науковою роботою! Ось де справжнє поле діяльності для музикознавця! Всі складові професії наявні: просвітництво, лекторство, наукові дослідження та їх публікація. «Якщо ти дуже хочеш...» Мрії збуваються!

Кафедрі історії музики сімдесят років! Мені зовсім трішечки менше. З рук її викладачів я отримала найкращу в світі професію. П'ять років навчання промайнули як одна мить і залишилися найсвітлішими в моєму житті. Галина Олександрівна Тюменєва, її основоположниця та завідувачка, уособлювала професію і вражала інтелігентністю та людяністю. Марина Романівна Черкашина-Губаренко, консультуючи нас, абітурієнтів 1975 року, сказала: «Найголовніше – добре знати музику». Погодьтеся, це насправді – найголовніше і не тільки на вступних екзаменах. Протягом усіх років роботи я вважала цю фор-

мулу основою професії. Юрій Леонідович Щербінін посіяв зернину інтересу до регіональної музичної культури і вона проросла через багато років, несподівано для мене самої. Не пригадую байдужих чи ординарних викладачів. Усі були особистостями, з усіма було цікаво, усі залишили слід в пам'яті та професійному житті. Окрема заувага для молодих. З усією відповідальністю стверджую: за всі роки навчання не було жодного «зайвого» предмету. Все, що вивчалось, знадобилося роботі, все працювало на результат – бути музикознавцем навіть там, де, на перший погляд, зовсім відсутні для того умови.

Вік людини та вік наукової інституції схожі й не схожі водночас. Я підбиваю підсумки професійного життя. Кафедра рухається вперед спільними зусиллями представників трьох поколінь вчених, як це й має бути в справжній науковій школі. Багато років тому Галина Олександрівна сказала, що мріє про такий час, коли на кафедрі поєднуються мудрість і молоде завзяття. Як добре, коли мрії збуваються!

УДК [78.071.2:785.11]:78.03(477.54)

Виктор Плужников

*Харьковский национальный университет искусств
имени И. П. Котляревского (Харьков)*

ИЗ ИСТОРИИ СТАНОВЛЕНИЯ ХАРЬКОВСКОЙ ШКОЛЫ ОРКЕСТРОВОГО ДИРИЖИРОВАНИЯ

Плужников В. Н. Из истории становления харьковской школы оркестрового дирижирования. Стаття посвящена 90-летию класса оперно-симфонического дирижирования Харьковского национального университета искусств им. И. П. Котляревского, а также 100-летию вуза. В ней отражены основные этапы становления харьковской школы оркестрового дирижирования на фоне важнейших историко-культурных событий XX – начала XXI веков; названы имена дирижёров, исполнительская и педагогическая деятельность которых способствовала её формированию.

Ключевые слова: дирижирование, специальный класс оперно-симфонического дирижирования, харьковская школа оркестрового дирижирования.

Плужніков В. М. З історії становлення харківської школи оркестрового диригування. Стаття “З історії становлення харківської школи оркестрового